

**1927**

Már a tavaly májusi választmányi ülés foglalkozott az önálló plébánia gondolatával és több tárgyalás után a jan. 4.-iki választmányi ülés kimondja az önálló plébánia felállítását, a városi törvényhatósági bizottság múlt év dec.23. -i közgyűlési határozata alapján.

Az egyháztanács a dr. Kuthy József utcának - ma Károly János u. – átkapcsolását kéri a Jó Pásztor egyházközséghez, mivel ebben az utcában nagy többségben vasutasok laknak.

Az egyháztanács kérését Vadász József, Lápos István, Ruttner Béla viszik a főpásztor elé. E tisztelgő látogatás alkalmából nyilvánította ki Ottokár püspök azon óhaját, hogy a leendő plébánia templom a Lövölde – Kert déli részén legyen.

1927. jan. 28. kelt 41/1927 sz. 1 iratával a főpásztor kimondja búrtelepi r. k. egyházközségnek önálló plébániává alakulását „Jó Pásztorról nevezett vasútvidéki r. kat. plébánia” címen. Az önálló plébániai élet megindulásának időpontját később fogja megjelölni.

A törvényhatósági bizottság májusi közgyűlése végleg kimondja az önálló plébánia felállítását. Ennek alapján a város mindjárt át is veszi a 25 kat. hold lelkészi földet, az egyházközségnek nyújtandó évi 2200 pengő támogatás fejében. Az új plébánia indulása jul.1-re volt tervezve.

**1927. április 2 -án váratlanul meghal a főpásztor dr. Prohászka Ottokár.** Az április 8.-i rendkívüli közgyűlés mély fájdalommal emlékszik meg püspökéről. Vadász József indítványára határozatot hoz a Lövölde – Kert déli oldalán építendő Ottokár emléktemplomra. Az elnökség mindent elkövet, hogy a vezető köröket is megnyerje a tervnek. Az újságban is megindul a vita, amely sok kicsinyeskedés, szűkkeblűség és féltékenykedés vetődik fel az egyházközségi tervezettel szemben.

Hónapokon át folyik a vita. A belvárosi egyházközség gyűjtést indít az „Ottokár” harangra. Különböző tervek vetődnek fel: Ottokár park, szoba, emlékplakett, utca, könyvtár, mauzóleum.

Dr. Zavaros Aladár áprilisba értekezletet hívott össze, ahol a mauzóleum mellett döntöttek. Budapesten meg Pantheonban szeretnék volna látni a nagy halottat. Szentiványi Károly rátóti prépost erre vonatkozóan levelet írt. Két város versengett a halottért Budapest és Székesfehérvár, mind az ókorban Homéroszért. Amikor már úgy volt, hogy Bp. győz talpra állt a vármegye a város a Kath. Egyh. Tanács és olyan erővel követelte és mondott vétót, hogy Fehérvár győzött, Bp. engedett.

A város és a vármegye együttes közgyűlést tartott a Szt. István teremben, gr. *Széchenyi Viktor* főispán, gr. Károlyi József a vármegye nevében, dr. *Kaltenecker Viktor* képviselő a város nevében olyan beszédeket mondtak és hitet tettek le, hogy egyértelmű volt emléktemplomnak kell épülni a Búrtelepen.

Gr. *Zichy Gyula* kalocsai érsek - akit Prohászka Ottokárral együtt szenteltek püspökké – levelet írt a káptalani helynökhöz, amelyben kiállt a székesfehérvári templom ügye mellett.

*Kisteleki István* belvárosi esperes plébános megrendeli az „Ottokár” harangot. Júniusba megérkezik a hír a városba, hogy *Shvoy Lajos* plébános lesz Ottokár püspök utódja, aug. 1-én a Szt. István Bazilikában püspökké szentelik.

Az elárvult egyházmegye élére Shvoy Lajos a Bp.-i Regnum Marianum plébánosát nevezi ki a szentszék. Az alapító lelkész Büttner Ferenc plébánost püspöki titkárnak nevezte ki. Szept. 8-án az egyházközség a Lövölde-nagytermében az új megyéspüspök és a város vezetői és a hívek óriási tömegének jelenlétében búcsúzott el volt lelkipásztorától

## Kéri Nándor 1927 – 1951 Önálló egyházközség

Az új megyéspüspök Kéri Nándort, százhalmobattai lelkészt (Székesfehérvár, tóvárosi születésű) nevezi ki a búrtelepi egyházközség plébánosává, szept. 11.-én kezdi meg működését. Akire az a feladat várt, hogy dr. Büttner Ferenc által megalapozott egyházközséget tovább vigye és a Prohászka – emléktemplom felépítését megvalósítsa.

Az egyháztanács elhatározza, hogy minden hónap első péntekjét követő hétfőn szentmisét mondhat Prohászka Ottokár boldoggá avatásáért. Sajnos, hogy az 1911-ben Róma által indexre tett művei miatt, 1942-ben hivatalosan nem volt megindítható a boldoggá avatás. Az eltelt több mint 100 év - amely Prohászka igazolta - s amit már azóta tudunk, hogy féltékenység és emberi gyarlóság okozta. Vajon nem kérvényezhetné-e az egyházközség Rómát, - jogilag lehetséges lenne-e - az indexre tevés megsemmisítése, rehabilitációja. A kihirdetésben eljárási hiba is volt, nem értesítették mielőtt meghozták az ítéletet. Amikor az indexre tevés után 1912-ben találkozik X Piusszal, aki miután beszélt vele személyesen mondja **„teljesen rehabilitálva van”**

November 13-án az új főpásztor meglátogatta az egyházközséget és szentmisét mutatott be a kápolnában, utána részt vett az egyházközség közgyűlésén a Lövölde - nagytermében. Buzdította a híveket, hogy a templomépítés ügyét vegyék a kezükbe és ne féljenek a feladat nagyságától: *„Mert a templomépítés nem üzlet, nem pénz kérdése, a templom szívekből épül, s annak fundamentuma a krisztusi lelkekben, a szerető szívekben van.”*

Adventben Potyondi Imre a nők részére, Gelencsér János hittanár a férfiak részére tartott 3 napos konferenciát. Karácsonyi ünnepséget tartottak a tóvárosi óvodában és a Deák F. úti iskolában. Az ünnepély után az egyházközség női csoportja 45 szegényt ajándékozott meg ruhafélével és élelmiszerrel.

## 1928

Január elején kezdte meg az egyházközség, mint plébánia működését. A megyés püspök úr személyesen jött el beiktatni az új plébánost Kéri Nándort ünnepélyes püspöki szentmise keretében kiemelte, bár nem alapító lelkész, de ahol Ő eddig megfordult megújult a föld szíve. Délben a püspök úr vendégül látta a palotájában a plébánia új vezetőségét. A beiktatott plébános a bankett helyett 500 pengőt adományozott az építendő templomra.

Febr. 2-án a Fejér Megyei Napló ezeket írja. *„Templomot építenek Prohászka Ottokár emlékére. Megyéspüspökünk áll a Bizottság élén.”* Bár még továbbra is folyik a vita, gr. Majláth Gusztáv Károly címzetes érsek, gyulafehérvári püspök is ki áll a templomépítés mellett: *„Ha nem templomra gyűjtünk, minden más csak emberi hiúságot szolgál”*.

A helyi Prohászka Emlékbizottság átadta az eddig összegyűjtött pénzt a megalakuló Templomépítő Bizottságnak. Közben az egyházközség egyházi és világi elnöke (Kéri N. – Vadász J.) felkeresik mindazokat a helyeket ahol a közelmúltban templom épült. Így jutottak el Zalaegerszegre ahol dr. Phem József apát - a későbbi dr. Mindszenty József hercegrímás – adta nekik azt a tanácsot, hogy háromszintű Templomépítő Bizottságot hoznak létre: országos, megyei és helyi érdekeltséggel.

Megkezdik a gyűjtést a templom építésére, ami nem egyszeri adományból áll - ilyen is van gr. Károlyi József 25.000 pengő – hanem 3 éven keresztül havi hozzájárulással. Az egész várost felosztják 130 egyenlő részre, egy gyűjtőre 30 ház esik. A bizottság fővédnöke Serédi Jusztján a megyei fővédnök József főherceg Alcsut – Dobozról, védnökei a vármegye és 49 megyei arisztokrata és földbirtokos. A helyi bizottságba 80 tagú választmányt választanak ki, amelyet a polgármester vezet és felöleli a város katolikus társadalmát vezető rétegét, amelyben egy - két munkásember is szerepel az egyházközségünkből. Az egyik Bernáth Pál géplakatos, a későbbi világi elnök, - akinek édesanyja meleg tejet oszt a rászoruló gyerekeknek - és fia, aki hosszú – hosszú évtizedeken keresztül a mai napig az egyházközség szíve-motorja.

A tervek szerint a templomot a Lövölde kertben szerették volna felépíteni - Ottokár püspök óhaja szerint – de a lövész egylet a telekért, anyagi helyzetére való hivatkozással a remélt 160 – 240 ezer pengő helyett 1 millió felett kért. Ezért más megoldást kellett keresni.

Márc. 15 én a szabadság ünnepét a Katolikus Legényegyletben ünnepelte meg az egyházközség. Kéri Nándor beszélt az ünnep jelentőségéről. A műkedvelői gárda *Herceg F.* A költő és halál c. színművét adta elő.

Ottokár püspök halálának évfordulóján a Szt. István teremben Szentiványi Károly rátóti prépost mondotta: „*Fehérvár, királyi város, voltak apostoli királyaid, és királyi apostolaid. Azoknak fejedelmi sírt adtál templomodban. Adjanak a te királyi apostolodnak felszentelt hajlékot az építendő Ottokár templomba.*”

Májusban 35 új Szív Gárda tagot vettek fel. Beszámoló volt a Női csoport tevékenységéről melyben a Deák F. u. Iskola 40 tanulója naponként meleg tejet kapott egész éven át. A kiosztás munkáját *özv. Bernáth Pálné* és *özv. Fodor Nándorné* vállalták.

Az egyházközségi hívek összeírása megtörtént: a vasútvidéki plébánia híveinek száma (katonaság nélkül) 3742 kath. hívekkel együtt élő protestánsok száma 213, kath. házasság 706, érvényes vegyes házasság 53, érvénytelen vegyes házasság 32, tiszta polgári házasság 23, együttélés 3.

Telek a templomépítésre még mindig tervezés tárgya, a Horvát István utcai megoldás jónak tűnik. Közel a vasút a zarándokok könnyen elérhetik a templomot. Az Alsóvárosnak nincs katolikus temploma, így a búrtelepi templom több városrész temploma is lehetne. A Kuthy u. az Új várkörút és a Horvát I u. találkozására egy háromszöget alkot. Ez a tér városi telek, alig 300 lépésre van a püspök úr által tervezett helyhez. A telek most elhagyott - volt járványkórház helye. A város ingyen ajánlotta fel, s ez senki érdekét nem sérti.

Decemberben az elkészült „VOGE” vasutas székházat Kéri Nándor avatta fel. Adventben lelkigyakorlat a nőknek és a férfiaknak általában külön, más-más előadóval. A nők közös áldozásán 250-en, a férfiaknál 100 vettek részt. A Deák F. úti Iskola karácsonyi ünnepségén megjelent Shvoy Lajos megyéspüspök. Az egyházközség a szegény sorsú családok részére 1200 pengő értékben szeretetsomagot osztott szét a női csoport, 70 gyermekcipő és ruha segélyben, 20 család nagyobb segélyt kapott. Két hónapon át 50 gyermek tízórára meleg tejen részesült.

## 1929

A templomépítés céljára 3 telek jöhetett szóba. 1. Polgári Lövölde Egylet kertje – ez a magas ár miatt megvásárolt. 2. A Budai u. – Lövölde u. sarkán levő Pót Keret laktanya – ez időközben kivihetetlen lett, mert felépült a Szabó palota, amely a város felől eltakarná a templomot. 3. A járványkórház körüli szabad városi telek.

Januárban megtartott városi közgyűlés megszavazza a Horvát István u. a Kümmel féle virágkertetessel szemben levő 2230 négyszögöl területen fekvő telket. Ingyen és azzal a kikötéssel, hogy 3 éven belül felkelni. Itt még nem gondolnak az ez évben kezdődő hatalmas gazdasági világválságra. –

Farsangba megtartják az egyházközség hagyományos jótékonyági estjét a KLE termében, ahol az énekkar és a műkedvelő gárda gondoskodik a hangulatról, a női csoport tagjai pedig a teáról és a büféről.

Februárban országos titkos templom tervpályázatot hirdetnek meg június 1-i határidővel. Az országos gyűjtés megindul az emlék templomra. 32.500 körlevelet küldenek szét a napi munka után a vasúti tisztviselők és családjai az országban. Gr. Károlyi József a kiírt tervpályázat után teszi meg nagy összegű adományát, (25 ezer p.) írja: „*Végtelenül sajnálom, hogy a román állam ősi birtokaim elkönfiskálása által megfosztott attól, hogy ennél nagyobb összeggel hozzá járuljak.*” A levél szerzője itt Nagykárolyra gondol.

A templom búcsú ünnepén dr. Büttner Ferenc alapító lelkész mondott ünnepi beszédet. Júniusban felbontják az emléktemplomra beérkezett pályázatokat. 33 pályamű érkezett be. A pályaműveket kiállítják. A hónap végén hirdetik ki az eredményt.

Az első díjat „**V i r D e i**” (Isten embere) pályázat nyeri. A boríték felbontása után derül ki, hogy dr. Fábrián Gáspár budapesti műépítész, aki fehérvári születésű. Az első díj 3000 pengő, a tervező rögtön felajánl 2000 pengőt a templomépítésre. A templom a tervrajzon neoklasszicista stílusban reneszánsz hatásra a római Pantheon mintájára készült – csak kisebb méretben - a 4 karéjos templom, két ikerszárnyal és egy 70 m magas harangtoronnyal.

Fábián Gáspár az országban sok templomot, iskolát, közintézményt tervezett, de élete fő művének ezt a templomot tartotta. Hamvai a templom udvarában nyugszanak.

A Templómépítő Bizottság ügyvezetői Kéri Nándor és Vadász József voltak. A Bizottság minden nagyobb munkát a templom építésénél megpályáztatott. Így az alapozás munkáit *Ast Ede és Tsa* valamint *Szabó József és Fia* végezték. Az ingoványos talajon alapos megelőző vizsgálatokra volt szükség.

Az első kapavágást okt.3-án Shvoy Lajos megyés püspök, dr. Zavaros Aladár polgármester és *Havranek József* alispán végezték. A jelenlévő több ezres tömeg nagy része is bekapcsolódik. Örömtől könnyező szemmel, jelezvén, hogy részt kíván venni az építkezés nehéz terhében.

Az alapozás megkezdődik, a 1.5 m mélyen levő kemény agyagra kerül a templom, míg a 6000 t tervezett torony alapja a 3.5 m mélyen levő kék agyagra.

November elején városunkban tartotta ezüst miséjét *dr. Vass József* miniszter, aki a Felsővárosban volt hitoktató, gimnáziumi tanár és a Konviktus igazgató. Pályája innen ívelt felfelé. Lövölde u. kápolna építéséhez jelentős összeggel járult hozzá.

Az alapköletétel 17-én volt, összekötve egy másik ünnepel gr. Zichy Nándor centenáriummal. A városban hűvös esős idő volt, templomokban a 8 órás szentmisék után gyülekeztek a hívek a templom előtt. Fél kilenckor elindult a menet. Rendőrök, katonaság, leventék, cserkészek után vonultak a hívek, a templomoktól megállapított sorrendben csatlakoztak a mintegy 2 km. hosszú menethez. Az alapköletételt a megyéspüspök Shvoy Lajos végezte, majd a szentbeszédet *dr. Griger Miklós* országgyűlési képviselő, sóskúti plébános mondta. A prédikáció alatt - annak ellenére, hogy késő őszt volt - az égen megjelent a szivárvány hármas ívben és az egész szentbeszéd alatt az égen maradt. Az alapköletétel szövegét *Szefű Ignác* teológiai tanár írta./Ld. függelék).

Elkészül az alapozás és a vasbeton gyűrű, amelyen nyugszik majd a templom, a torony alapozása is kész. Megérkezik a „Canova” oltár, amit gr. *Wenkheim Ferenc* velencei földbirtokos adományoz a templomnak (lásd függelék).

## 1930

A februári közgyűlés megemlékezett az egyházközség 10 éves fennállásáról. A plébános bejelentette, hogy az egyházközségek új szervezeti szabályzata lépett életbe. Megszűnik a közgyűlés és az egyházközség életét kisebb számú egyházi tanács, valamint nagyobb számú képviselő testület szabályozza és vezeti.

Áprilisban felbontják az emléktemplom kőműves és vasbeton kupola munkálataira beérkezett ajánlatokat. *Stimpfl Hugó* és *Kovács Károly* cégei nyertek a pályázaton. Elkészülnek az alsó falak, (14 m magas) a kupolát tartó pillérek, állványozás, zsaluzás. A vasbeton koszorú, majd a kupola, Elkészül a laterna (kis kupola) beállítják az ablakokat. Őszre felkerül a kupola tetejére a 4 m magas bearanyozott vaskereszt 47 m magasán.

Június 1-én Szent Imre ünnepség volt városunkban 18 000 részvevővel a megye egyházközségeiből, melyen részt vettek *Zichy Gyula* gr. kalocsai érsek és *Glattfelder Gyula* dr. csanádi püspök is. Tiszteletüket tették Prohászka Ottokár sírjánál a Hosszú temetőben. Ekkor kapta a Szent Imre ereklyét Székesfehérvár Aachenből. A Szent Imre ünnepségek alatt Magyarországon tartózkodó *Faulháber* müncheni bíboros érsek is meglátogatta Prohászka sírját a Hosszú temetőben.

Júniusban volt egyházközségünk szülöttének *Hladik Nándornak* újmiséje kápolnánkban. Ebben a hónapban az épülő emléktemplom éjjeli óreit ismeretlen tettesek súlyosan bántalmazták.

Július 1-én a helyi Templómépítő Bizottság elnökét a város polgármesterét dr. Zavaros Aladárt súlyos visszaélések gyanúja miatt minden állásából felfüggesztették. Sőt 20-án már le is tartóztatták.

Aug. 29-én dr. Vass József miniszter úr 30.000 pengőt utalt át az emléktemplom javára. Szeptemberben a férfigyűlés szónoka *P. Omerovich Tamás* jezsuita volt, akinek buzdítására harmincan jelentkeznek a Manrézában tartandó lelkigyakorlatra.